

Δυναμική Ομάδας και Επικοινωνία στην Εκπαίδευση- ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Άννα Τσιμπουκλή, Επίκ. Καθηγήτρια
Διά βίου μάθησης, Δυναμικής
Ομάδας και Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Δραστηριότητα 1

Σκεφτείται μία ομάδα στην οποία συμμετείχατε σε ένα εργασιακό πλαίσιο. Απαντήστε στη συνέχεια τις παρακάτω ερωτήσεις:

Από πόσα και ποια μέλη αποτελείται;

Πόσα άτομα δουλεύατε αρχικά και πόσοι ήρθαν αργότερα;

Πώς υποδεχθήκατε κάθε νέο μέλος στην εργασιακή ομάδα;

Τι ρόλο έχει κάθε μέλος στην εργασιακή ομάδα; (π.χ., ειρηνοποιός, αυστηρός, χιουμορίστας, οριοθετημένος).

Μπορείτε να θυμηθείτε ένα περιστατικό σύγκρουσης και πώς επιλύθηκε;

Πώς θα περιγράφατε το κλίμα στον εργασιακό χώρο (φιλικό, αδιάφορο κτλ.);

Πού βρίσκεται σήμερα η ομάδα σε σχέση με το πώς ξεκίνησε;

Πώς ολοκληρώθηκε το έργο της;

Δραστηριότητα 2

Στην παραδοσιακή ελληνική οικογένεια ηγετικό ρόλο είχε/έχει ο πατέρας. Ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει σύγκρουση για την εξουσία της οικογένειας με τη μητέρα, ενδεχομένως υπόγεια και μη κατανοητή από όλα τα μέλη της οικογένειας. Ο ηγετικός ρόλος του πατέρα, η σύγκρουση με τη μητέρα για την εξουσία και ο ρόλος των παιδιών είναι σημαντικός για τη δυναμική και τη διεργασία της οικογένειας, για τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και για τον καταμερισμό των ευθυνών.

Σκεφθείτε τώρα μια εκπαιδευτική ομάδα. Αν και θεωρείται ότι ο εκπαιδευτής έχει τον ηγετικό ρόλο, η εξουσία του συχνά αμφισβητείται από τους εκπαιδευομένους. Οι πιο ισχυροί εκπαιδευόμενοι συγκρούονται φανερά ή υπόγεια μαζί του ή/και με τους άλλους εκπαιδευομένους για το ποιος θα επικρατήσει στην ομάδα. Οι διαπροσωπικές σχέσεις είναι πολύπλοκες και επηρεάζουν τον τρόπο λήψης των αποφάσεων των μελών. Οι αποφάσεις δηλαδή μπορεί να λαμβάνονται με δημοκρατικό τρόπο ή μπορεί να επιβάλλεται η γνώμη του ισχυρότερου.

Σχολιάστε τα παραπάνω και αναφερθείτε σε ένα συγκεκριμένο περιστατικό.

Δραστηριότητα 3

- Θυμηθείτε μια ομάδα στην οποία συμμετείχατε για πρώτη φορά. Μπορεί να είναι μια ομάδα εργασίας στον εργασιακό σας χώρο, μια εκπαιδευτική ομάδα ή μια ομάδα σε σχολή γονέων. Στη συνέχεια προσπαθήστε να καταγράψετε τα **συναισθήματα** και τη **συμπεριφορά** σας την πρώτη φορά που συναντήσατε τα μέλη της ομάδας και τον εκπαιδευτή.
- Πώς νιώσατε;
- Τι στάση κρατήσατε;
- Πώς συμπεριφερθήκατε;

Δραστηριότητα 4

Σκεφθείτε μια ομάδα εργασίας στην οποία συμμετείχατε πρόσφατα στον εργασιακό σας χώρο με στόχο να επιλύσετε ένα πρόβλημα ή να αντιμετωπίσετε μια κρίση που προέκυψε στη δουλειά σας. Στη συνέχεια απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Ποιος συντόνιζε την ομάδα;
2. Ποιος ήταν ο φυσικός ηγέτης της ομάδας;
3. Ποιανού τη γνώμη η ομάδα δεν άκουγε καθόλου;
4. Με ποιον τρόπο επικοινωνούσε η ομάδα (π.χ., ο καθένας με τη σειρά του ή όλοι μαζί ή ύστερα από έγκριση του συντονιστή);
5. Μιλούσαν όλοι στην ομάδα; Πόσα άτομα μιλούσαν και πόσα έμεναν σιωπηλά;
6. Υπήρχαν συγκεκριμένοι ρόλοι στην ομάδα και ποιοι (π.χ., ο πολυλογάς, ο ισχυρογνώμων, ο σιωπηλός).
7. Αναπτύχθηκαν σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της ομάδας και τι είδους (φιλικές, εχθρικές κτλ.);
8. Πώς αντιμετωπίζονταν οι συγκρούσεις στην ομάδα (π.χ., με παρέμβαση του συντονιστή, με καβγάδες και παρέμβαση άλλων, με απόσυρση, αποχώρηση από την ομάδα);
9. Πώς λαμβάνονταν οι αποφάσεις στην ομάδα (π.χ., πλειοψηφικά, αποφάσιζε ο ηγέτης και οι άλλοι ακολουθούσαν);
10. Κατάφερε η ομάδα να επιτύχει τον στόχο της και πώς διαλύθηκε;

Δραστηριότητα 5

Σκεφθείτε μια εκπαιδευτική ομάδα στην οποία συμμετείχατε σχετικά πρόσφατα ως εκπαιδευόμενος και απαντήστε στις εξής ερωτήσεις:

1. Σε ποιο πλαίσιο πραγματοποιήθηκε η ομάδα (π.χ., ΑΕΙ, ιδιωτικός φορέας) και ποιες είναι, κατά την άποψή σας, οι βασικές αρχές αυτού του εκπαιδευτικού πλαισίου (π.χ., εκπαίδευση για προσω- πική ανάπτυξη, εκπαίδευση για βελτίωση υπηρεσιών, προώθηση επιστήμης).
2. Πώς ήταν διαμορφωμένος ο χώρος και η διάταξη των καθισμάτων;
3. Ποιοι ήταν οι στόχοι και σε ποιον βαθμό επιτεύχθηκαν;
4. Ποια ήταν η διάρκεια της εκπαίδευσης;
5. Πόσα μέλη συμμετείχαν στην ομάδα;
6. Η ομάδα ήταν ομοιογενής ή ετερογενής;
7. Ποια ήταν η κατανομή αντρών και γυναικών στην ομάδα; Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκαν;
8. Ποιο ήταν το φύλο και η ηλικία του εκπαιδευτή;

Δραστηριότητα 6

- Συζητήστε δύο λόγους που, κατά τη γνώμη σας, μπορούν να υπονομεύσουν την εμπιστοσύνη μεταξύ των μελών μιας ομάδας.

Δραστηριότητα 7

- Σκεφθείτε μια ομάδα στην οποία συμμετείχατε πρόσφατα ως εκπαιδευόμενος ή μια εργασιακή ομάδα που συγκροτήθηκε στη δουλειά σας για την επίλυση ενός προβλήματος. Στη συνέχεια απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:
 1. Είχατε εμπιστοσύνη στον εκπαιδευτή-συντονιστή της ομάδας; Εάν όχι, γιατί;
 2. Είχατε εμπιστοσύνη σε όλα τα μέλη της ομάδας; Εάν όχι, γιατί;
 3. Εκφράσατε ελεύθερα την άποψή σας στην ομάδα; Εάν όχι, γιατί;
- Προσπαθήστε τώρα να θυμηθείτε ένα περιστατικό από την παιδική ή την εφηβική σας ηλικία όταν ως μαθητής/ρια σε σχολείο προσπαθήσατε να εκφράσετε ελεύθερα την άποψή σας;
- Ποια ήταν η αντίδραση του εκπαιδευτή και των άλλων εκπαιδευομένων;
- Τι συναισθήματα σας προκάλεσε;

Δραστηριότητα 8

Συζητήστε τα
αρνητικά και τα
θετικά των
ομάδων.

Καταγράψτε 3-4
θετικά και 3-4
αρνητικά σημεία.

Δραστηριότητα 10

Στις εκπαιδευτικές ομάδες συμβαίνει συχνά ορισμένοι εκπαιδευόμενοι να βιώνουν έντονο άγχος κάθε φορά που καλούνται να εκφράσουν τη γνώμη τους. Άλλοι προβάλλουν αντιστάσεις και αρνούνται να συμμετάσχουν ή υποτιμούν κάθε δραστηριότητα που δεν έχουν προτείνει οι ίδιοι πυροδοτώντας αντιδράσεις στην ομάδα και προκαλώντας συγκρούσεις ή μεταφέροντας τη συζήτηση σε άσχετα θέματα.

Μπορείτε να σκεφτείτε ένα παράδειγμα στο οποίο η αντίδραση ενός ή περισσότερων εκπαιδευομένων στις προτάσεις του εκπαιδευτή προκάλεσε συγκρούσεις στην ομάδα ή οδήγησε σε απώλεια εκπαιδευτικού χρόνου. Καταγράψτε το περιστατικό, τις αντιδράσεις του εκπαιδευτή και των άλλων εκπαιδευομένων και στη συνέχεια συζητήστε το στην ομάδα με ένα συνάδελφο του οποίου τη γνώμη εμπιστεύεστε.

Δραστηριότητα 11

Στην εκπαιδευτική σας ομάδα έχετε έναν εκπαιδευόμενο ο οποίος είναι ιδιαίτερα επιθετικός. Στην τελευταία συνάντηση μάλιστα δήλωσε ανοικτά σε όλη την ομάδα ότι έχει βαρεθεί το πρόγραμμα, γιατί δεν μαθαίνει τίποτα που θα του είναι χρήσιμο. Πώς θα του απαντούσατε;

Συζητήστε το στην ομάδα;

Δραστηριότητα 12

Θα μπορούσατε να σκεφθείτε κάποιον εκπαιδευτή που σας ενθάρρυνε να συμμετάσχετε ενεργά στην εκπαιδευτική διεργασία; Ποιες στρατηγικές, κατά την άποψή σας, ακολούθησε;

Δραστηριότητα 13

Ας υποθέσουμε ότι είστε εκπαιδευτής/ρια ενηλίκων σε μια ομάδα.

Ποιες δυσκολίες πιστεύετε ότι θα αντιμετωπίσετε στη διαχείριση των ρόλων που μπορεί να αναπτύξουν ορισμένοι εκπαιδευόμενοι στην ομάδα;

Με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να σας βοηθήσουν όσα έχετε μελετήσει και γνωρίζετε για θέματα δυναμικής των ομάδων ώστε να τις αντιμετωπίσετε καλύτερα;

Δραστηριότητα 14

Συζητήστε τα εμπόδια που έχετε στην επικοινωνία με τους άλλους και να προσπαθήσετε να δείτε τί θα θέλατε να αλλάξετε;

1. Οι προσδοκίες σας από τους άλλους αποτελούν εμπόδιο;
2. Οι άλλοι γνωρίζουν τις προσδοκίες σας ή απλώς νομίζετε ότι τις ξέρουν;
3. Μπορείτε να αλλάξετε τις προσδοκίες σας ή να τις παραμερίσετε ώστε να γίνετε μέλος της ομάδας;
4. Πώς θα νιώθατε στην περίπτωση αυτή;
5. Αισθάνεστε ότι δίνετε τον εαυτό σας σε αυτό που επιθυμεί η ομάδα;
6. Παρεμβαίνεις συνεχώς στους άλλους για πληροφορίες;
7. Παρεμβαίνουν οι άλλοι σε όσα λες;
8. Πώς νιώθεις όταν το κάνουν;
9. Σε εμποδίζει σε κάτι αυτό;
10. Εάν είσαι παρεμβατικός, γιατί το κάνεις;

Δραστηριότητα 15

Προσπαθήστε να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις.

Τι σημαίνει ρίσκο για σένα;

Πόσο ρισκάρεις στην επικοινωνία;

Τι σε κρατάει από το να ρισκάρεις;

Θα ήθελες να ρισκάρεις περισσότερο;

Με ποιους τρόπους αποφεύγεις να εμπλακείς σε συζητήσεις που σε αφορούν;

Τι κρύβεται πίσω από αυτή την αποφυγή;

Τι κάνει μια ομάδα για να αποφύγει αυτό που χρειάζεται να κάνει;

Τι κάνει μια ομάδα για να διευκολύνει την αποφυγή;